

Regionledningskontoret
Petra Nordin

2020-08-10

Dnr: RUN 2020-232

ku.remissvar@regeringskansliet.se

och kopia till:

Ku.KL@regeringskansliet.se

Yttrande från Region Östergötland om betänkandet av utredningen om ett museum om förintelsen, SOU 2020:21, diarienummer Ku2020/01036/KL

Bakgrund, betänkandet:

Betänkandet föreslår hur ett museum för att bevara och föra vidare minnet av Förintelsen kan inrättas i Sverige för att påvisa att Förintelsen är en del av Sveriges kulturarv.

Utredningen föreslår att museets uppdrag bör omfatta att främja kunskap om Förintelsen och Sveriges relation till Förintelsen i en bred historisk kontext samt bevara och förmedla berättelser från överlevande med anknytning till Sverige, bygga upp och förvalta en samling av berättelser, föremål och dokument samt vetenskapligt bearbeta samlingen; bedriva utställningsverksamhet och annan pedagogisk verksamhet; bedriva forskning i samverkan med universitet och högskolor samt förmedla kunskap grundad på forskning, stödja regionala och lokala museer, arkiv och bibliotek inom verksamhetsområdet, samverka med myndigheter och andra aktörer inklusive det civila samhällets organisationer samt bedriva internationellt samarbete.

Huvudförslaget är att museet inrättas i form av en ny fristående myndighet med fullt ansvar för att stärka museets oberoende och legitimitet. Vidare föreslås att regeringen tillsätter en organisationskommitté från och med 1 januari 2021 med uppdrag att förbereda och genomföra inrättandet av myndigheten, så att museet bör kunna inleda sin verksamhet från och med 1 januari 2022 för att därefter övergå till uppbyggnadsfas. Förslaget innebär också att viss verksamhet som idag utförs av Forum för levande historia överförs till den nya myndigheten. Insamling av föremål och berättelser bör samlas in skyndsamt med tanke på åldern hos de kvarvarande överlevande. Därför bör insamling ske i samarbete med ett lämpligt museum under tiden organisationskommittén förbereder inrättandet av museet.

Som alternativ bedömer utredningen att museet kan inrättas inom en befintlig museimyndighet med kompetens inom insamling, dokumentation, arkiv och föremålsvård så som exempelvis Statens försvarshistoriska museer eller Statens historiska museer. Ytterligare alternativ är att inrätta museet inom Forum för levande historia, som redan idag bedriver pedagogisk verksamhet om Förintelsen. Detta kräver dock att myndigheten omorganiseras och får ett förändrat uppdrag. Utredningen föreslår vidare att en ny museibygnad uppförs för museet för att bl. a öka intresset för att besöka museet, och gärna på en plats

Regionledningskontoret
Petra Nordin

2020-08-10

Dnr: RUN 2020-232

med en i sammanhanget historisk betydelse. Närheten till akademiska institutioner och en geografi med förutsättningar för högt publikantal rekommenderas också.

Utredningen förslår även särskilda former för samverkan om samlingar, utställningar och dokumentation med länsmuseumerna och Judiska museet som bör finansieras med särskilda medel. Gedigen forskningsanknytning är fundamental och inrättandet av en professur föreslås även.

Sammanfattning, Region Östergötlands yttrande över betänkandet:

Region Östergötlands kommentarer på betänkandet rör framför allt frågeställningarna och om möjligheterna till synliggörande och tillgång till berättelser om Förintelsen, relaterat till Region Östergötlands roll som ansvarig för kultursamverkansmodellen samt rollen som en av stiftarna och en av huvudmännen för Östergötlands museum. Region Östergötlands svar har utformats i dialog med Östergötlands museum.

Region Östergötland har förståelse för den komplexa bakgrund som finns och beskrivs när det gäller regeringens direktiv om att utreda frågan om ett museum för Förintelsen. Inte minst när det kommer till att Sverige är en av grundarna i organisationen International Holocaust Remembrance Alliance (IHRA), men också för att redan idag runt om i landet finns en rad statliga, regionala och lokala aktörer (museer och stiftelser) som har till uppdrag att arbeta både pedagogiskt förebyggande och föremålsbevarande.

En av alla de aktörer som utredningen har haft dialog med under arbetets gång är Länsmuseumernas samarbetsråd där Östergötlands museum är aktiva i styrelse. Region Östergötland, anser att länsmuseumerna har en viktig roll i infrastrukturen för kulturarvet oavsett vilket perspektiv som än diskuteras. Mot bakgrund av detta avstyrker vi huvudförslaget att inrätta en ny fristående myndighet. Detta uppdrag har redan Forum för Levande historia, vars uppdrag kan förtydligas med instruktion rörande samverkan med länsmuseum, insamling och forskning.

Länsmuseumerna finns spridda i landet, de finns nära medborgarna ur både ett lokalt, regionalt och nationellt perspektiv och har till uppdrag att arbeta med att samla in, vårda och berätta om landets historia på ett sätt som belyser både dåtid och nutid, de har kompetensen för att arbeta med föremål och berättelser på ett systematiskt och tryggt sätt samt kompetens att förmedla pedagogiskt. Som en del av den kulturella infrastrukturen har man även en regelbunden kontakt med skolan. För både regioner och länsmuseum är det viktigt att påtala att detta inte enbart handlar om att kommunicera den nationella berättelsen på regional nivå, utan om att även förstå Förintelsen som en del av regionala/lokala händelser, platser och minnen och tydligare få in perspektivet i de regionala kulturplanerna. Samverkan med länsmuseum bör bestå av insamling och forskningssamarbeten, skapa digitala plattformar med berättelser kopplade till platser och fakta samt inte minst förmedling till den främsta målgruppen barn och unga för att hålla

Regionledningskontoret
Petra Nordin

2020-08-10

Dnr: RUN 2020-232

minnet av Förintelsen vid liv. Denna samverkan skulle, på ett betydligt tydligare sätt än vad utredningen visar, bidra till de kulturpolitiska målen.


De relativt omfattande samlingar som redan idag finns spridda på museer och arkiv behöver inte fysiskt samlokaliseras utan kan enklare sammanföras och tillgängliggörs genom en digital plattform. Den nod som utredningen framhåller att museet ska vara, bör främst vara digital, så att så många som möjligt ska kunna ta del av materialet. För att man fortsatt ska kunna förmedla och bevara minnet av Förintelsen i *hela* landet, så är det vidare av stor vikt att fysiska föremål och arkivhandlingar fortsatt finns kvar runt om i Sverige. Mot bakgrund av den resurs den befintliga myndigheten "Forum för Levande historia" med ny instruktion utgör tillsammans med 24 läns museer är de 2 mkr som utredningen föreslår för samverkan med regionala- och lokala museer, arkiv och bibliotek kraftigt underestimerad.

Region Östergötland anser att ett uppdrag att arbeta med museiverksamhet kring förintelsen bör skrivas med läns museerna. Detta kan ske antingen via SKR, via individuella överenskommelser mellan respektive museum och staten alternativt via ett branschavtal med Läns museernas samarbetsråd.

Vi ställer oss även positiva till förslaget om en nationell samordningsfunktion som ett nödvändigt nav för det arbetet men inte i form av en ny myndighet, utan i form av tydligare instruktioner till "Forum för Levande historia".

Vi avstyrker förslag om en ny myndighet eller ny museibygnad i Stockholm.

Enligt delegation för Region Östergötland



Andreas Capilla
Regionutvecklingsdirektör